

Z NAŠICH REVUI.

Vojenské technické zprávy č. 6.

V 6. č. Voj. techn. zpráv pokračuje **kpt. Seifert** ve své práci o výbušninách a popisuje nitroglycerin a dynamit. **Por. Harlas** dokončuje stať

o franc. metodách střelby proti letadlům a dospívá k názoru, že problém této střelby nutno řešit mechanicky. V důsledku ustavičného stoupání rychlosti letadel bude však potřebí řešení stále přesnějších. **Gen. Ing. Po-**

dojil přináší zajímavý příspěvek o sporu voj. kruhů rak. uh., hájících „ušlechtilou ocelovou bronz“, se železářským průmyslem, jenž tehdy se již snažil prosadit legovanou ocel. Výsledky pokusů obou těchto materiálů v r. 1903, jež sám prováděl, uvádí v tabulkách a diagramech, a mluví ve prospěch legované oceli. Dokázaly, že kontrakce na chování materiálu při náhlém zatížení nad mez pevnosti má největší vliv a že ostatní hodnoty — ani prodloužení nevyjímajíc — hrají úlohu podřízenou.

Obsáhlý a velmi zajímavý je článek štápt. Ing. Klieperry o lanových drahách vojenských. Autor vyzdvihuje důležitost a význam lanových drah pro válku. Zajímavá jsou zvláště dvě fakta: že před válkou jediné italská armáda činila pokusy s lanovými drahami a že v naší armádě, jakkoli je již tolik zkušeností a důkazů o její prospěšnosti, teprve se chystáme k zavedení typu lanových drah.

V dalším článku obsírně popisuje činnost normalizační komise štápt. Ing. Petřílka.

Ve stati hlídkové přináší obor ženíjný článek o válcování silnic lehkými, benzínovými válci Praga, obsahující četná čísla o výkonnosti a spotřebě pohonných látek. Tato stať najde pozornost v řadách naší civilní techniky, neboť nutno připomenouti, že v rozpočtu MNO na r. 1925 je obsažena položka na subvencování okresních výborů k zakupování těchto lehkých typů válců, majících pro válcové úkoly velký význam. Mj. Roczek referuje o způsobu výcviku ženijního vojska v SHS. Odlišně oproti výcviku našemu věnuje se v SHS větší pozornost výcviku opevňovacímu a podkopnickému. Voj. doba služební u technických vojsk trvá tam dva roky (u pěšího vojska 18 měs.). Nováčkové v prvním roce začínají ihned s praktickým, technickým výcvikem a teprve 2. rokem mají výcvik teoretický (školy). Tedy postup opačný nežli u nás. Výhoda tohoto způsobu je ta, že lze plně využití starého mužstva jako

instruktorů, což je velmi významné při zkracování vojenské služby. Že v SHS věnuje se menší váha na vodní výcvik a hlavní těžisko vidí v opevňování, plně pochopuji. Při naší vyvinuté civilní technice mostní nebylo by ani u nás třeba klásti tak značný význam na výcvik vodní.

Zajímavý je i příspěvek plk. Ing. Syrového o přepravě tanků na prámech z plováků, k němuž jsou přiloženy skizy. Při podzímních cvičeních sovětské armády v r. 1923 byly zdrařile přepraveny 4 lehké tanky Renault přes řeku 100 m širokou. Prám byl nesen 13 plovákovými podporami, každá podpora měla 16 plováků. Celková únosnost prámu byla 19 t. Plováky soustavy Poljaneckého byly zavedeny v ruské armádě již před válkou pro přepravu lidí a materiálu. Jsou dřevěné, rozměrů 36×36×72 cm, naplněny vzduchem a unesou 50 kg při úplném ponoření 80 kg.

Hlídku munici obsahuje nové výrobní metody progresivního prachu a působení difenylaminu na nitrocelulózový prach při různých teplotách.

Hlídku zbrojní přináší zprávu ze švédského časopisu o německém dalekonosném dělu. Němci použili celkem 7 těchto děl ráže 21 cm, později 24 cm o dostřelu 127,2 km a ostřelovali jimi Paříž na vzdálenost 110 km. Jelikož Krupp byl prací zahrnut, obrátili se Němci na Skodovy závody. Skutečně také bylo u Škodů jedno takové dělo v práci. Konstruovány byly z upotřeбенých námořních děl průměru 38 cm. Základní myšlenka byla nechat proletět střelu co nejdelší dráhu téměř ve vodorovném prostoru, ve výšce 30 km. Dělo střelilo pod úhlem 55°, granáty byly délky asi 1,00 metr. (Ing. Sedláček).

Hlídku patentní přináší popis a nákresy mechanického, časového zapalovače a přívodu nábojů do strojní a samočinné pušky.

Číslo zakončuje poloúřední stať o mikroskopickém rozboru mouky. (Kpt. Sucharda.) Há.

Z CIZÍCH REVUI.

a) Revues ruské.

„Vojna i mír.“

čís. 12.

E. Dostovalov: Vysazení vojska na břeh a obrana pobřeží. (Pokračování z č. 10.) Na průběhu vy-

sazování vojsk na půlostrov Galipolský vyličují se nedostatky v přípravě této operace a určují se pak podmínky správného provedení. Vývoj a užití letectva v budoucnu ztíží tyto operace v neprospěch útočníka.

A. A. Noskov: Ozvuky posledních francouzských manévřů (září 1923). Proti směru, který ve francouzské armádě stojí proti jezdeckému a opírá se o výsledky manévřů, ukazuje, že nezklamalo jezdectvo, nýbrž: 1. nepřipravenost různých novot, které se zkoušely, na vzájemnou součinnost; 2. vyšší velitelé, kteří neuměli využít hodnoty a schopnosti velkého počtu bojových prostředků mechanických. Doporučuje manévry spíše v menším měřítku, avšak se slavy blízkými válečným, aby nedocházelo k obrazům nepravděpodobným nebo dokonce směšným, a konečně pracovat dopodrobna se všemi veliteli celé cvičení, tak, aby bylo z něho poučení.

S. Dobrorolskij: Švýcarská armáda za světové války. Ličí stav švýcarské armády na počátku světové války a ve význačných údobích jejích; ukazuje na zkušenosti, které získalo Švýcarsko se svou milicí, a jak hledí odpomoci nedostatkům: a) prodloužením doby základního výcviku, b) zvětšením počtu opakovacích cvičení, c) reorganizací vojenského školství.

V. Kolossovskij: Letectvo v útoku. Popisuje úkoly, které francouzské předpisy určují letectvu v útoku divise a to vlastnímu letectvu divise i vyšších svazů, armádního sboru i armády. Uznává potřebu tohoto systému, vytýká však přílišný schematicismus a zdůrazňuje potřebu větší pružnosti jeho.

Kpt. něm. gen. štábu Ritter: Boj ve vzduchu a bitevní letoun. Porovnává bojové i letecké vlastnosti bitevních letounů jedno- i vícesedadlových, dokazuje, že nejlépe vyhovuje letoun dvousedadlový i co do schopnosti bojových i co do pohyblivosti, rychlosti a akčního okruhu.

Inž. kpt. Cheigel: Italské tanky. Popis italských tanků: těžkého „Fiat Tiro 2.000“, váha 40 tun, rychl. 7,5 km/hod., pancěr 15 až 20 mm, výzbroj jeden horský kanon 65 mm a 7 kulometů „Fiat-Revelli“; lehkého „Fiat Tiro 3.000“, váha 5 tun, rychl. 15 km/hod., dokonce až 22 km/hod., pancěr 8 a 16–17 mm, výzbroj dva kulomety „S. J. A.“.

Gen. pěchoty něm. armády H. von François: Rozbor operací v Mazurských jezerech v září 1914. Gen. v. Fr., velitel I. arm. sboru něm. VIII. arm., ličí a rozebírá průběh operací proti I. arm. ruské — Rennenkampfově. Vinu na nečinnosti R. za bojů u Tannenberga nepřipisuje tomuto, nýbrž gen. Žilinskému, který jako velitel sev.-záp. fronty (I. a II. arm.) se měl postaratí o součinnost obou armád. R. — ovi vytýká, že po bojích u Gumbinen a Stallupönen neudržel spojení s ustupující něm. armádou, ač měl k dispozici 5 jez. divisi, a že neudržoval spojení ani s II. armádou ruskou (Samsonov). — Plán Hindenburgův proti R. byl: čelní ofensiva proti dosti dobře opevněné posíci ruské a obchvat levého křídla skrze mazurská jezera. G. Fr. vytýká tomuto plánu přílišnou opatrnost, dávaje přednost obchvatu obou křídel. Zdá se, že zprávy, které mělo německé velení, opravňovaly plán Hindenburgův, kdežto kritika gen. Fr. je pod dojmem výsledku operací. Rozhodně svědčí proti kritice tohoto plánu vlastní přiznání gen. Fr., že Rusové se dobře drželi ve svých posicích, a že něm. velení revědělo ani o všech silách, které R. skutečně měl. V průběhu operací se obírá hlavně svým armádním sborem a ukazuje, že nebylo úplně využito možností, které skýtala příznivá situace obchvatné skupiny.

Nn.

b) *Revue francouzské.*

Revue d'Infanterie.

Prosinec 1924.

Cpt. Gauché: *La recherche des renseignements avant la bataille du 15. juillet 1916.* Zkoumání zpráv před bitvou dne 15. VII. 1916. Zprávy zajatců. Pozorování pozemní a letecké. Studium fotografií. Zprávy o činnosti nepřitele.

Une solution du thème tactique. Řešení taktické úlohy.

Cpt. Andriot: *La légende de l'infanterie improvisée.* Legenda o improvizované pěchotě. Poznámky k par-

lamentní debatě o trvání vojenské služby.

Lt.-col. Lemaire: *L'habillement le chargement et l'équipement du fantassin en campagne.* Oděv, břemeno a výstroj pěšáka v poli.

Revue de Cavalerie.

Listopad—prosinec 1924.

Anonym: *Notes sur l'organisation de l'instruction dans la cavalerie avec le service de dix-huit mois.* Poznámky o organizaci jezdeckého výcviku při osmnáctiměsíční službě. —

Jaká jest dnešní situace. Zamýšlené řešení.

Henry-Couaunier: **La cavalerie du corps expéditionnaire d'Égypte.** Jezdecko expedičního sboru v Egyptě (1914—1918). Pokračování. Stabilisace palestýnské fronty od prosince 1917 do září 1918. První operace kolem Jaffy a Jerusáléma.

Cpt. Boussert: **Emploi de la cavalerie au Maroc.** Užití jezdeckta v Maroku r. 1923. Situace počáteční. Přípravy k operacím. Úloha jezdeckta. Zvláštní podmínky.

Gén. Descóins: **Notice sur les origines orientales de l'art équestre.** Poznámka o východním původu umění jezdeckého.

Cpt. Stéfani: **Le nouveau Règlement de la cavalerie allemande.** Nový předpis německého jezdeckta (část IV.). Zbraně dané k dispozici jezdecktu. Četa. Boj pěši. Četa kulometná. Formace různých jednotek. Směr pochodový a jeho změna. Přechod z formace do formace. Hlavní formace pluku, eskadrony, čety a čty kulometné. Způsoby výcviku.

Le centenaire de l'établissement du camp de Cavalerie de Luneville. Sté výročí vybudování jezdeckého tábora v Luneville.

Revue d'Artillerie.

Prosinec 1924.

Gén. Challéat: **Écoles, de tire de groupements.** Střelecké školy skupinové, jejichž cílem jest společná práce dělostřeleckých jednotek různých řádů a důstojníků všech stupňů.

Lt.-col. Williams: **Une méthode d'emploi de l'observation bilatérale.** Metoda pozorování dvoustranného.

Lt.-col. Mayer: **Procédés de commandement et d'instruction dans l'artillerie.** Způsoby velitelství a výcviku dělostřeleckého. Vzpomínky dělostřelce 1874—1914. Metoda kapitána Duranda. Má funkce u baterie. Mentalita dřívějších důstojníků. (Pokr.)

Cmdt Vauthier: **Introduction à l'étude du tir antiaérien.** Úvod do studia střelby proti letounům. Charakteristické vlastnosti letounu a střely. Problém hlavní. Dnešní letoun. Posice, pohyb, základní předpoklad. Řešení dvojí a volba. (Pokr.)

Lt. Dévé: **Exposé d'une méthode pour le repérage par le son.** Výklad metody zvukoměrné.

Revue Militaire Française.

Prosinec 1924.

Col. Normand: **Franchissement des fleuves.** Přechod řek. Nedávné způsoby a materiál.

Col. Langlois: **Liaison et transmission.** Spojení a donášení zpráv. Potřeby velitelské. Charakteristické vlastnosti vojenské způsobů donášení zpráv. Telegrafie a telefonie. Radiotelefrafie. Automobil. Personál a materiál. Výcvik.

Lt.-col. Mayer: **Grandeur et décadence de Jomini.** Velikost a úpadek Jominiho.

Col. Págezy: **Tir contre avions et D. C. A.** Střelba proti letounům a obrana protiletounová. Zvláštní povaha problému.

Cmdt. Bernis: **Le rôle et la méthode d'étude des 2es bureaux en campagne.** Úkol a studijní metoda druhých kanceláří v poli. Organizace a funkce druhých kanceláří armády a armádního sboru.

Cmdt. Doumenec: **A propos du Salon de l'Automobile.** Poznámky k automobilové výstavě.

Revue d'Etudes Militaires.

Prosinec 1924 (č. 19. a 20.).

Les Traités. Smlouvy: Saint-Germainská, Trianonská, Neuillyská, Sèvreská a Lausannská. Ideje všeobecné. Klausule územní, politické, vojenské, hospodářské a finanční.

Úloha taktická č. 10.

Pierre Bruneau: **Les éléments techniques de la question du fer.** Technické základy otázky železa. Různé druhy železných rud. Výroba litiny a ocele. Továrny. Ocel pro letecké účely. Železo elektrolytické. Výroba přímá.

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Prosinec 1924.

Mj. Van Egroo: **1814 et 1914 en Belgique.** První měsíce světové války na území belgickém poskytují v oblasti vojenských operací zajímavou paralelu s tažením vojáků Napoleono-vých r. 1814.

Col. Merzbach: **Projet de débarquement britannique sur la côte belge-que en 1917.** Projekt vylodění anglických vojsk na pobřeží belgickém r. 1917. Situace všeobecná, situace námořní. Operace pozemní r. 1917. Úsek pobřeží. Zvláštní výcvik první divise v úseku. Plán operační. Volba míst eventuelního vylodění. Složení vojska. Zprávy o pásmu vylodovacím. Rozkazy.

Lt.-col. de Cae: **L'officier de renseignements du régiment d'infanterie.** Zpravodajský důstojník u pěšího pluku. Jeho funkce, schopnosti a výcvik. Schopnosti a výcvik pozorovatelů. Služba zpravodajská u armády. Pra-

meny zpráv. Služba pozorovatelská. (Pokr.)

Lt. de Wit: **Du Calcul des Paralaxes dans la Préparation du tir indirect des mitrailleuses.** O vypočítávání paralax při nepřímé střelbě kulometů.

Revue Maritime.

Prosinec 1924.

Chack: **Le Koenigsberg.** Operace německého křižáku Koenigsbergu za války světové.

Guetie: **La bataille du Jutland.** Bitva u Jutska. Překlad oficiální zprávy anglické. Předehra 28.—30. května 1916. Rozčlenění loďstva. Loďstvo křižáků bitevních. Nepřítel na obzoru. Pohyby německého loďstva. Akce bitevních křižáků. Útok torpédovek. (Pokrač.)

Combescur: **Esquisse d'une reforme.** Pokus o reformu dnešní organizace námořních arsenálů. (Pokr.)

Revue militaire suisse.

Cervenec 1924.

J. Revol: **Le front continu.** Spojitá fronta. Její charakteristické vlastnosti, její vývoj, její budoucnost. (Pokr.)

D. Perret: **Organisation et fonctionnement du service des renseignements dans le régiment d'infanterie.** Organizace a funkce služby zpravodajské v pěším pluku. (Pokr.)

J. Fleurier: **Une légende. La faillite de la fortification permanente pendant la grande guerre.** Legenda o úpadku stálého opevnění za světové války. Pevnost antverpská. (Pokr.)

Srpen 1924.

A. Fonjallaz, F. Feyler: **A propos des grandes manoeuvres.** Poznámky k velkým manévřům.

Alpinus: **La victoire de la bataille militaire suisse à Chamonix.** Lyžařské vítězství vojenské švýcarské hlídky v Chamonix při olympijských hrách.

Diesbach: **Si la guerre commençait.** Úvahy o mobilisaci švýcarské, kdyby válka vypukla.

Září 1924.

Bopp: **L'éducation militaire en Suisse.** Vojenská výchova ve Švýcarsku.

R. V.: **Morat.** Bitva u Moratu dne 22. VI. 1476. (Pokrač.)

Říjen 1924.

Montmollin: **Artillerie de campagne.** Polní dělostřelectvo. (Pokrač.)

Anderegg: **Lorsque la guerre commencera.** Až vypukne zase válka. Poznámky k článku Diesbachovu z čísla srpnového.

Listopad 1924.

Les services et l'aviation. Služby zdravotnické a letectvo.

Prosinec 1924.

Vincent: **Le transport des malades et des blessés par avions.** Doprava nemocných a raněných letouny.

Diesbach: **Après les manoeuvres.** Úvaha o podzimních manévrech ve Švýcarsku.

Revue de Paris.

Říjen 1924.

Cmdt. Koeltz: **La Bataille de la Meuse.** Autor líčí bitvu na Móse od 26. srpna do 2. září 1914, která byla předebrou a jednou z premis vítězství na Marně. Postavení německých sil na Móse (4. a 5. německé armády), které se pokoušely překročit řeku mezi Mezières a severně od Verdunu, sleduje od 26. srpna den za dnem zároveň s akcemi 3. a 4. armády francouzské, které stály proti nim. Koeltz tvrdí, že bitvou na Móse ztratil německý obchvatný manévř svou plnost, poněvadž Moltke byl nucen jejím vlivem zúžit frontu a zkrátit akční radius obchvatu. Odpor 3. a 4. francouzské armády na Móse přinutil nejvyšší vojenské velitelství vzdát se svého původního plánu, t. j. obchvátiti levé francouzsko-anglické křídlo západně od Paříže. (R. M. F. 12.)

Revue de France.

Říjen 1924.

R. Recouly: **Désarmement et sécurité.** Odbrojení a bezpečnost.

Revue Universelle.

Říjen 1924.

...: **La détresse de notre armée victorieuse.** Skličnost naší vítězné armády.

Revue Mondiale.

Říjen 1924.

Gén. Renault: **Paix et désarmement.** Mír a odbrojení.

La Revue Hebdomadaire.

Říjen 1924.

...: **Que sera l'armée française de demain?** Co bude příští francouzská armáda?

c) Revues německé.

Wissen u. Wehr, roč. 1924: Vierteljahreshefte. — Verlag E. S. Mittler u. Sohn Berlin S. W. 68. — Vychází čtyřikrát ročně. Cena roč. 1924: 7.50 zl. m.

Sešit 1. a 2.

Friedrich von Boetticher: „Heldenthum und Weisheit“, navazuje na některé významné brožury pruského krále Fridericha II. v jehož duchu bojoval Německo v osvobozenských válkách v letech 1866 a 1870/71, a jenž našel v Bismarkovi svého nejlepšího následníka.

Myšlenky královny, jeho životní pojetí, jeho hrdinství musí být pramenem pro další rozvoj Německa. Autor podává výběr sentencí ze spisů Friderichových, které mají ukázat, jak král pojímal životní moudrost, hrdinství, lidskou povahu a podstatu války. Gen. Freytag-Loringhoven: „Das preussische Volk in Waffen der Befreiungskriege.“ Úplná porážka pruského vojska Napoleonem u Jeny a Auersbrodu (14. října 1806) a bezohledné pronásledování poražených armád až k nejvýhodnějším hranicím pruským donutily Prusko, že se musilo podvolit krutým podmínkám Tyžského míru (7. září 1807). Kromě zaplacení velké válečné náhrady bylo zde donuceno odzbrojit a rozpustit svoje armády. Napoleon dovolil mu podržet jen 42.000 mužů ve zbraní a zapověděl organizovat jakékoliv miliční vojsko. Tehdejší pruský ministr války Scharnhorst našel však východisko z této nepříznivé situace.

Autor osvětluje v dalším zásady t. ř. „Krumpersystemu“, kterýmž byla pruská armáda úplně zreorganizována, vycvičena a doplněna tak, že mohlo Prusko se účastnit války v roce 1813 již se 137.000 muži polního a záložního vojska a s 12.000 dobrovolníky. V srpnu 1813 mělo již Prusko 271.000 mužů ve zbraní. (Viz též: cap. Vidal de la Blache: „La régénération de la Prusse après Jéna.“ Paris 1910.) — Gen. dělostř. v. Berendt: „Mit der Artillerie durch den Weltkrieg“, historicko-taktická studie. Rozdíl mezi polním a hrubým dělostřelectvem za světové války zmizel. Spolupráce dělostřelectva s pěchotou ve válce pohybné byla hned na počátku dosti dobrá, zvláště při útoku pěchoty proti pěchotě; neutralisovat nepřátelské dělostřelectvo se však často nepodařilo. Nedostatek střeliva byl příčinou, že aktivita dělostřelectva byla zmenšena. Zásady

pro působení dělostřelectva v posílení válce musily být teprve pracně formovány a měnily se neustále. Spolupráce klectva, zvukoměřictví a vývoj meteorologické služby na frontě byly pokroky, které německému dělostřelectvu umožnily zahájit bitvu v roce 1918 bez předběžného zastřelování, které by bylo překvapení nepříteli vyloučilo. Studie rozebírá dále působnost dělostřelectva při průlomu u Gorlice, na Narevu, u Novo-Georgievsk, při přechodu přes Dunaj (1915), u Dardanel, Verdunu, v rumunském tažení, v bitvě na Aisně (1917), u Zloczova (19. července 1917), u Kobaru a ve „velké bitvě“ ve Francii 1918. — Nadp. dr. Kurt Hesse: „Der deutsche Infanterist“. V mezích bojů u Borzymowa (polská osada na silnici Lodž—Varšava) odehrávších se v zimě 1914/15 líčí autor psychologii německého pěšáka. — Kpt. Nagel: „Das englische Expeditionskorps 1914 in Frankreich.“ Rozbor 1. dílu anglické úřední publikace (Generalstabwerk). — „Die deutsche Erhebung vor hundert Jahren u. heute.“ Přednáška Alexandra v. Müllera v Mnichově; srovnává rozhraně poměry ve „svatě říši římské německé národnosti“ s poměry nynějšími. — Plottho: „Veränderungen im Osten.“ Politická studie. Na politice Československa lze pozorovati obtíže malých států, které nemohou sledovati určitý cíl, dokud velmocí navzájem svůj poměr neurovnají. Československo jen ztěží by se mohlo odhodlat k tomu, aby vojensky zakročilo proti Německu; Polsko bude bez výjimky sledovati útočnou politiku francouzskou. Poměry ve východní Evropě (kromě Ruska) jsou právě výsledkem anglicko-francouzského rozporu. Sovětská Rus s'ává se vedoucí v politickém vývoji Evropy; ona jest svobodnou; Německo, o jehož vstupu do Společnosti národů může být uvažováno, je politicky ujařmeno. — Pluk. Jochim: „Hinhaltendes Gefecht“ (boj na zdrženou), navazuje na studie majora Wolfa (Militär-Wochenblatt ze dne 10. a 25. listopadu 1923), a na ustanovení nového německého polního řádu. Z různých příkladů ze světové války poukazuje autor studie na to, že je třeba zatajit často i vyšším velitelům tu okolnost, že boj, který mají provést, má mít se zřením na celek jen ráz boje demonstrativního. Tím se čelí možnému nebezpečí, že bojující útvary ochabnou ve své útočné síle, vědí-li, že nebudou samy těžit z výsledku vítězství svého bo-

je (boje německé 38. divise u Lodže 26.—29. října 1914). Není tedy zapotřebí, aby vojevůdce ve svých rozkazech vždy udal, co zamýšlí a aby to též odůvodnil (jak tomu chce major Wolff); takové odůvodnění rozkazů mohla by v sobě skrývatí odium ospravedlnění a jakési válečné rady. — Podpluk. Schäfer: „General v. Conrad in den Anfangsoperationen des Weltkrieges.“ Conrad tvrdí ve 4. díle svých „Pamětí“, že počáteční neúspěchy, rak.-uh. vojska v Haliči zaviněny byly též vinou německého vrchního velitelství, které nedbajíc dřívějších úmluv, se omezilo z čirého egoismu na obranu Východního Pruska, místo aby postupuvalo s dostatečnými silami proti pravému boku ruských armád, t. j. proti Narevu.

Studie snaží se dokázati, že taková úmluva nemohla býti v tom okamžiku provedena, když se ukázalo, že ruská mobilisace byla daleko dříve hotova a ruský nástup byl zcela jiný, než jak se předpokládalo. Autor však, zdá se, zapomněl na příčinu nejdůležitější — na porážku německých armád na Marně! — Korv. kap. Gadow: *Die Bedeutung der Seerüstungen im Rahmen der neuen weltpolitischen Entwicklung.* (Význam zbrojení na moři v novém světovém vývoji.) Politické studie, pojednávající o problému východoasijské otázky (japonský imperialismus, americké zájmy), o francouzsko-anglických zájmech ve Středozemním moři a o politických poměrech v Severním moři.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Legionářská literatura.

Generál r. l. R. Gajda: *Moje paměti.* (Československá anabase. Zpět na Urál proti bolševikům. Admirál Kolčak.) V Praze, nakladem „Vesmíru“. I. vydání r. 1920, str. 179. 4°.

Gajdovy Paměti, jež patří svým rozsahem mezi největší dosud vyšlé práce z historické literatury o legiích a zahraničním odboji, měly pozoruhodný úspěch. V době čtyř let dočkaly se již třetího vydání! Lvi podíl na tomto úspěchu má ovšem osobnost jejich autora, jenž obdivován od jedněch a zatracován od druhých, získal u nás záhy popularity jak svou vojenskou slávou, tak i nenávisť odpůrců. Prvé vydání Pamětí vyšlo poměrně brzy po Gajdově návratu do vlasti, koncem r. 1920. Rok na to, 1921 následovalo vydání druhé, lidové a konečně v prosinci r. 1924 došlo k vydání třetímu, ještě lidovějšímu, laciněmu, ale také vkusně a pěkně vypravenému.

Autor Pamětí, nejmladší ze tří našich generálů r. l., ličí v nich za spolupráce několika důstojníků svého bývalého štábu svou činnost v našich bojích za svobodu a současně i historii ruských legií v letech 1918-19. Jest to jen část bohaté činnosti Gajdovy za světové války, ovšem část nejdůležitější, neboť právě do těchto dvou let nepřetržitých protibolševických bojů spadá i nejskvělejší kariéra Gajdova. Předchozí osudy generálovy, plné válečných dobrodružství v armádě černohorské a

srbské, strastiplný ústup přes Albánii do Francie, cesta do Ruska a nová výprava se srbskou dobrovolickou divísi na dobrodružskou frontu, v ní ličeny nejsou. Také o službě v ruských legiích v roce sedmnáctém až do vystoupení proti bolševikům v květnu r. 1918 zmiňuje se Gajda jen ve stručném přehledu v kapitole úvodní, dotýkaje se pouze letmo proslulého boje ruských legií u Zborova, ačkoliv sám měl v tomto boji a ještě více později za ústupu tar-nopolského účast vynikající. Ličení jeho má tu velmi málo osobního rázu, chce býti jen informačním nárysem událostí. Týž ráz jest z největší části zachován i v celé první polovině Pamětí (díl I.), věnované vlastní anabasi našich legií v Sibiři. V bojích za anabase měl sice Gajda shodou okolností k dispozici nejmenší část čsl. vojska, necelých 5000 mužů, ale i s těmito nepatrnými silami, zesílenými později o pomoc dobrovolců ruských, vybojoval téměř celou sibiřskou magistrálu s přílehlým krajem od Omska až k hranicím Mandžuska. Rada vítězných bojů Gajdovy skupiny vrcholil v dobytí okružní dráhy Bajkalského jezera, v operaci přímo jedinečné odvahou a risikem. Výborným pomocníkem Gajdovým a zároveň spoluvůdcem v těchto bajkalských bojích byl náčelník Gajdova štábu ruský podplukovník B. F. Ušakov, jenž toto dobrodružství odvahy zaplatil svým životem... Radikálním postupem, s jakým prováděl Gajda od prvé chvíle našeho protibolševického

vystoupení známé rozhodnutí čeljabinského sjezdu o jízdě „vlastním pořádkem“ do Vladivostoku, byla zároveň ražena v západní Sibiři cesta pozdějšímu rozhodnutí ruských legií o změně původního, francouzského plánu a o založení stálé fronty na Urále a v Povolží, jež měla být podle přání Dohody a protibolševického Ruska základnou budoucí obnovené fronty protiněmecké. Úzká spojitost našich i ruských zájmů vedla ovšem k tomu, že Gajda vynikl v průběhu tří měsíců sibiřské anabase nejen jako přední vojévůdce čsl. legií, nýbrž, že stal se zároveň i jednou z nejvýznamnějších osobností Sibiře i osvobozeného území východního Ruska.

Základem vyličení této první periody bojové činnosti Gajdovy skupiny od vystoupení proti bolševikům (25./5. 1918) až do spojení celého armádního sboru v Olovjanné na řece Ononu (31./8. 1918) byl Gajdovi můj historický elaborát, vypracovaný již na Sibiři, jak uvedeno také v doslovu Paměti.

Aby doplnil celkový obraz bojové činnosti ruských legií té doby, zmiňuje se Gajda v prvním díle též o operacích skupin druhých našich velitelů, Čečka, Syrového, Vojciechovského a Dietericha. Nemaje však pro činnost těchto skupin bezpečného historického základu, mohl podati jen povšechnou informaci, nečinící nároku ani na úplnost, ani na historickou přesnost.

Ráz zvláštních pamětí vyniká více teprve ve druhé polovině knihy (díl II.), kterou zahajuje popis dalších bojů čsl. vojska i nově postavených formací ruských na urálské frontě. Zároveň líčí se převraty a změny v politické správě Sibiře a východního Ruska, nastolení i pád direktoria, počátek diktatury Kolčakovy. Nejzajímavější partie jsou ty, v nichž píše Gajda o věcech méně známých, o své službě v Kolčakově armádě a hlavně o svém osobním poměru k novému vládci Sibiře. Autor tu vysvětluje, proč a za jakých okolností vstoupil koncem prosince r. 1918 do ruských služeb, popisuje své nové vojenské operace, podniknuté se sibiřskou armádou v r. 1919 a podrobně vykládá, prokládaje své vzpomínky různými dokumenty, jak byl na konec nucen pro zásadní rozpor s omským diktátorem ruskou službu opustiti i kterak se později odhodlal ve Vladivostoku k brannému odboji proti Kolčakovi. Tehdy Gajdovi štěstí sice již nepálo, ale ani vítězství Kolčakova režimu netrvalo dlouho. Předpověď Gajdova o nevyhnutelnosti úplné porážky zbědovaného ruského vojska na urálské frontě se splnila ještě v r. 1919, kdy katastrofa z fronty zasahovala postupně jednotlivé sibiřské kraje a působila nový, prudký rozmach občanské války, jejímž výsledkem bylo opět zbolševiso-

vání Sibiře. Gajda zmiňuje se v Pamětech i o těchto smutných koncích Kolčakovy vlády, zejména o napjatém a nepřátelském poměru mezi Kolčakem a našimi legiemi a konečně o Kolčakově smrti. Ale tehdy nebyl již Gajda sám v Rusku, byv přinucen po nezdařeném povstání vladivostockém (v listopadu 1919) opustiti ruskou půdu.

Do druhého dílu Paměti zařadil autor celkem neorganicky a na ukor jednotnosti práce několik samostatných kapitol, v nichž objasňuje vznik a povahu ruského bolševictví, srovnává jeho extrém a ukrutnost s obdobnými zjevy na druhé straně, ukazuje, jak vedle bolševictví zleva, existovalo také bolševictví zprava. Toto jest nazváno u Gajdy „atamanštinou“, podle některých kozáckých atamanů, kteří představovali, se známým Semenovem v čele, druhý extrém vojensko-politického života tehdejší Rusi. Tím určeno jest i politické stanovisko Gajdovo při kritice ruských poměrů, stanovisko demokratického středu, k němuž ovšem dospěl autor ne hned, ale teprve po trpkých zkušenostech osobních, po řadě omylů a chyb, jichž se dopustil svou dřívější podporou Kolčakovy diktatury. V další kapitole druhého dílu následuje popis vnitřních poměrů v našem vojsku na Rusi, v jiné kritizuje autor poměr Dohody k vystoupení legií a k dalším protibolševickým bojům, při čemž dává plný průchod svému přesvědčení protijaponskému. Konečně v doslovu shrnuje a zároveň vyzdvihuje pozitivní výsledky, kterých bylo dosaženo naším vystoupením a brannou pomocí Rusku, t. j. svržení germanofilské vlády sovětu na velkém území Sibiře a Ruska, obnovení staré ruské koalice se státy dohodovými, postavení nové fronty na Urále a v Povolží, zadržení tisíců německých a rakousko-uherských zajatců od návratu do centrálních mocností a zamezení nemalého vykořisťování přírodního bohatství Ruska od Němců. To vedlo pak nutně i k významným důsledkům mezinárodním, jež Gajda formuluje takto: „Tak byl čsl. armádní sbor, částka bývalé ruské armády, přímým a velmi vydatným účastníkem zasazení poslední rány hroznému nepříteli, jako byli, později a v počtu ovšem menším, i jeho bratři na půdě francouzské a na horských svazích italských. V tom jest mezinárodní význam a zásluha naší sibiřské armády, tím jsme spojencům v rozhodném okamžiku, v nejtěžší chvíli přispěli my, vojáci národa československého v Rusku a na Sibiři. Za tuto pomoc uznali spojenci naši Národní radu v Paříži za spojeneckou vládu a všechna naše vojska za samostatnou armádu spojeneckou. Za

tuto pomoc povolali nás jako spojence na mírovou konferenci. Tato naše vojenská pomoc dobyla nám znovu samostatnosti."

Svou knihu, textově i obrazově (zvláště v prvním vydání) velmi pěkně vypravenou, věnoval Gajda vělou dedikací mistru Jiráskovi. Pro informaci čtenářstva napsal do záhlaví Paměti prof. Nikolau krátký náčrt geografie Sibíře.

Uvedený obsah Paměti ukazuje jasně všechny přednosti i vady této historické práce. Je v ní sneseno veliké množství cenného a dosud namnoze jedinečného materiálu vzpomínkového a vedle něho i mnoho materiálu objektivně historického, třebaže nestejně kriticky vybraného a leckde ovšem subjektivně zbarveného. Tato kumulace osobních zájmů autorových s kronikářskou informací o všech vojensko-politických událostech doby, jest, podle mého mínění, základní vadou Paměti, které proto jen z části vyplnily svůj úkol. I po stránce formální dalo by se mnoho vytýkat. Ovšem dlužno mít na paměti, že Gajdovy Paměti byly po prvé vydány koncem r. 1920, tedy v době, kdy nebylo tu vlastně ještě žádných historických informací předchozích, takže autor Paměti nemohl předpokládat u našeho čtenářstva ani takovou

znalost událostí, jakou přinesl můj informacní přehled „Československé hnutí na Rusi“, vydaný o něco později, počátkem r. 1921. Proto smíšený ráz prvního vydání Paměti (vzpomínky a kronika) měl své oprávnění.

Nejožehavější otázky z historie Gajdovy i rus. legii v letech 1918-20 nejsou však autorem zodpověděny tak, aby plně uspokojily čtenáře, zejména dnes, kdy legionářská literatura vynesla již na povrch řadu nových a nevyjasněných otázek, týkajících se právě osobní činnosti a účasti Gajdovy v naší i ruské historii. Proto čekali jsme, že nové vydání Paměti bude přihlížeti k tomu, čeho nutně žádá nynější historická práce a že přinese nejen podrobnější a rozšířenější zpracování vlastních Gajdových vzpomínek, obsažených v Pamětech, nýbrž i doplnění jejich kapitoly novými. Také některé vývody autorovy při kritice a oceňování významu událostí potřebovaly by opravy. Zbytečný kronikářský balast, týkající se zejména bojové činnosti ostatních skupin našeho vojska, mohl být odpadnouti vůbec, nebo zkrátiti se na míru nejmenší. Paměti by tím získaly! Na to mělo být při třetím vydání pamatováno! Dočkáme se toho při dalším vydání Paměti nebo při jiné příležitosti? F. Šteidler.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Général Boullaire: „La division légère automobile.“ Paris 1924. (Berger-Levrault). Za 3 fr 50.

„Automobil, který až dosud byl otrokem silnic, vymanil se zavedením řetězového pásu z tohoto područí.“

Général Boullaire jest mínění, že nová tato okolnost bude mít značný vliv na přepravu velkých jednotek tím, že umožní vytvořiti automobilní zajišťování a ochranné orgány, pod jejichž záštitou velké jednotky budou moci postupovati na nákladních autech.

Tyto bezpečnostní orgány by používaly:

- k sbírání zpráv lehce ovládatelných a rychlých vozidel, jako lehké automobilní kulometry na řetězovém páse, o 10 až 15 HP, vážíci 2 až 3 tuny;

- k zajištění ovládnutí terénu používaly by bojových skupin na lehce obrněných autech s řetězovými pásy, poporovaných buď 65 mm horskými bateriemi na řetězových pásích, nebo bateriemi 75 mm nebo 105 na traktorech.

Jelikož takto utvořené zajišťování ochranné orgány mohly by pracovati toliko ve dne, uvažuje autor o střída-

vém pohybu, zajišťovacích a ochranných orgánů na jedné straně, a volných vojáků na druhé straně, a to tak, že tyto zajišťovací a ochranné orgány budou operovati ve dne a večer se zastaví, načež by volné voje operovaly v noci v pásmu již prozkoumaném.

Počty bezpečnostních orgánů automobilových, jež by mohly kryti volný voj řadových divísi na nákladních autech, rovnaly by se stavu divíse nového typu: „lehké automobilní divise“.

Lehká automobilní divise by se utvořila z lehké jezdecké divise, jejíž organické jednotky by byly dopravovány na řetězových pásích nebo na traktorech; skládala by se tedy z

- 3 brigád o 2 plucích; eskadrony byly by o 4 četách, čtyři o 3 až 4 bojových družstvech, bojová družstva o 8 mužích (bojové družstvo jest naloženo na jediném nákladním autu s řetězovým pásem);

- jedné eskadrony o 40 až 50 lehkých automobilních kulometech;

- dělostřelectva: 2 oddíly 75, 1 oddíl 105 na traktorech;

- 1 praporu cyklistů na autech s řetězovým pásem — záloha divise.

Zavedení řetězového pásu nejen že neznamená zánik jízdy, nýbrž naopak zvětšuje její manévrovací schopnost tím, že rozšiřuje pole její činnosti.

Na základě konkrétního případu s přiloženým náčrtem možno na mapě

sledovati činnost lehké automobilní divise, jakož i kontrolovati a ověřiti koncepcce a odhady, jež generál Boullaire vyložil v této studii, která se rozhodně dočká velkého ozvuku. Kolouch.

c) Německá.

Handbuch der ärztlichen Erfahrungen im Weltkrieg. Band VII. Hygiene. Vydal za spolupráce odborných spolupracovníků prof. dr. Wilhelm Hoffmann, ředitel zdravotního ústavu města Berlína.

V postupu referátů o rozsáhlém kolektivním díle německém nedržíme se přesně číslování jednotlivých svazků a přistupují po oddílu všeobecném a chirurgickém k hygieně, kteráž pak společně s patologickou anatomí tvoří podklad pro lékařství interní.

Svazek o hygieně (620 stran lexikálního formátu) rozbíjí se v menší část všeobecnou a objemnější část speciální.

Ve všeobecné části pojednává prof. dr. Otto Martinek z Berlína o hygieně doplňování armády (Hygiene des Ersatzes), dr. Ernst Korschel z Berlína probírá hygienické požadavky, týkající se speciálně letců, pilotů i pozorovatelů. Dr. C. Praussnitz z Vratislavi se zaměstnává se ve článku s 37 obrazy hygienou vojského ubytování a odstraňování odpadových látek. Dr. Maximilian Riemer (Vratislav) jedná obšírně o zaopatřování vody.

Jak vysvítá z prvního článku, byla vojenská správa německá, pokud se týče armády pozemní, nucena, podobně jako státy jiné, najmě Rakousko-Uhersko, požadavky zdatnosti stále více snižovati, aby při prohlídkách domobranců stále opakovaně byl sehnán potřebný kontingent. U domobranců nedostatečně schopných byly povolovány ve službě různé úlevy (u formací v zápoji bydliti v soukromých domech, nositi občanský oděv hlavně u lidí se značnými vadami zrakovými a sluchovými, při nápadně vadné chůzi a špatném držení těla).

Využití všech sil národa bylo patrně vůdčí zásadou ještě více prováděnou než v bývalém Rakousku. Ze článku Martinekova prosvítá však zároveň, že také v Německu nebyl malý počet těch, kdo službě v poli se vyhýbali, hledíce si prodloužit dobu trávěnou v nemocnici nebo v zápolí vůbec. Podrobovali se operacím, které nebyly právě v dané době nutny (operace slepého střeva, radikální operace kýlní, operace na uchu při zastaralých procesech). Prováděno bývalo zejména léčení chronických kožních chorob, dlouhotrvající lécha lázeňská atd. V ne-

mocnicích užší domoviny trvalo hojení a pobyt zpravidla déle než ve špitálech cizích. Kontrolní komise stále a létací pracovaly proti různým těm nešvarům.

Prohlídky lékařské byly v posledním čase války doplňovány někdy psychotechnickými vyšetřeními. To se dělo hlavně u letců, radiotelegrafistů, řidičů dělostřeleckých, automobilistů a pod.

Pokud se týče zvláštních požadavků kladených letcům, dospělo se k těm zásadám, jaké přibližně jsou v platnosti nyní v moderních armádách i u nás.

Staf Praussnitzova o ubytování jedná o stavbě obydlí a přístřeší pro vojsko, o zakládání zákopů, o jejich zdravotním zařízení, jak pro nížiny, roviny a krajiny přímořské, tak i pro krajiny horské a pro oblast ledovců. Náhorně je vysvětlena s připojenými obrázky stavba stanů nemocničních baráků, stanic pro odpočinek oddílů, vystřídávaných z bitevní čáry.

Opatřování vody naráželo zvláště v krajinách méně kultivovaných na veliké překážky. Na pochodech osvědčily se některé stroje filtrační, nebo pojízdné stroje na svařování většího množství vody. Takový stroj dle systému Hoffmanna a Kutschera mohl dodati 800 litrů pitné vody za hodinu. Snazší bylo zásobování vodou v posílní válce, kde bylo možno zříditi čerpací ústředny a z nich vodu rozvážeti.

Speciální část obsahuje tyto články: Dr. Pavel Muschold, gen. lékař m. sl., Berlín-Lichterfelde: O výživě vojska v poli.

Otto Nachtigall, ministerský rada, Berlín: O výživě imobilních oddílů ve válce.

Dr. Gerhard Albrecht, Münster ve Vestf.: O výživě válečných zajatců.

Dr. August Gärtner, Jena: Zařízení a hygiena zajateckých táborů.

Prof. dr. Heinrich Hetsch, Frankfurt nad Moh.: Sanační ústavy na hranici říšské.

Prof. dr. Wilhelm v. Drigalski, Halle n. S.: Všeobecná opatření proti nákazám, desinfekce, koupací opatření.

Prof. dr. Albrecht Hase, Berlín-Dahlem: O škodlivém hmyzu.

Prof. dr. Richard Pfeiffer ve Vratislavi: O tyfu. (Průběh tyfu ve světové válce; potírání tyfu hygie-

nickým opatřením a očkováním; vliv očkování na průběh nemoci).

Prof. dr. Erich Hübener, Berlin-Luckenwalde: O paratyfu.

Prof. dr. Karl E. Boehnke, Podstupim: O bacilární úplavici.

Prof. dr. Wilhelm Hoffmann, Berlin: O choleře.

Prof. dr. Richard Otto, Berlin: O skvrnivce.

Prof. dr. Paul Uhlenhuth, Berlin-Dahlem a prof. dr. Walther Fromme, Witten: Weilova nemoc (nakažlivá horečnatá žloutenka).

Prof. dr. Theodor Wasielewski (Rostok): O malarii.

Týž autor: Pětidenní horečka.

S týmž autorem vrchní štáb. lékař dr. Carl Kersting: O horečce návrtné.

Dr. Franz Klose, št. lékař, městský lékař ve Wittenberce: O plynovém cedemu.

Prof. dr. Bernhard Müllers v Berlíně: O chřipce.

Prof. dr. Wilhelm Drigalski, Halle n. S.: O nemocech pohlavních.

Pokud se týče výživy armády, působovala se tato stále více nepříznivým poměrům zásobovacím. Pro armádu v poli zaveden byl jeden bezmasný den v týdnu. V ostatních dnech bylo podáváno: po 2 dny maso čerstvé nebo nasolené, 1 den maso uzené, po 2 dny hovězí, 1 den ryby. Následuje den bezmasný. V zápoli podávána byla společná strava jen mužstvu; gázisté byli odkázáni na vlastní nákup na základě komplikovaného listkového systému

Výživa zajatců dala se přísně odměřeně. Sáháno k různým náhražkám ra př. k mouce vиковé, k luštěninám méně obvyklým, k přípravě mořských ryb a škeblí, které byly dodávány ze Skandinávie. Také bylo hojně používáno sacharinu a dlučinu. Autor článku o výživě zajatců dokládá, že výměr potravy pro zajatce byl určen dvěma ohledy, mezi kterými bylo nutno najít kompromis: na jedné straně musel se brát zřetel na domácí obyvatelstvo. Jestli toto při blokádě trpělo nouzi, nemohlo se zajatcům dáti více než svým vlastním. Na druhé straně bylo třeba vyhnouti se větším steskům a nespokojenostem zajatců, neboť nepřítel měl také množství zajatých Němců ve své moci a byl by mohl sáhnouti k represáliím.

Zařízení a hygieně zajateckých táborů věnováno jest více než sto stránek. Vidíme zajímavé plány různých táborů, obrazy z vnitřka baráků, znázornění způsobu života v nich. Z chorob, které řádily mezi zajatci, sluší

uvésti na prvním místě tuberkulosu, která vykazuje 34.126 případů úmrtí, mezi nimiž 25.399 Rusů. Zanetím plic zemřelo 22.761 zajatců, všechny ostatní akutní infekční choroby dohromady vykazuji 10.084 případy úmrtí. Mezi těmito jest nejvýznamnější chřipka (často spojená se zanetím plic, proto se ve statistikách uvádí tam), dále skvrnivka, cholera.

Většinou podařilo se nejobávanější infekce záhy udusiti, což při celkovém počtu 2.415.043 zajatců znamenalo veliký úspěch moderní hygieny.

Další stati pojednávající o jednotlivých infekčních chorobách jsou rázu odborně lékařského a referát o nich patří spíše do časopisu odborného než do vojenské revue určené pro veškerá odvětví týkající se vojska. O infekčních nemocech budu referovati ve zprávě o svazku jednajícím o patologické anatomii. Články jsou psány odborníky a znamenají zpravidla pokrok ve vědě, přinášejíce zkušenosti nejnovější, jaké mohly býti nasbírány jen při velikém materiálu válkou poskytnutém. Tak na př. horečka pětidenní čili volynská byla sice již dříve známa, ale teprve válka dala lékařům hojně příležitosti, aby ji důkladně prostudovali.

Úspěch vědy lékařské znamená také účinná profylaxe skvrnivky. Když se poznalo, že tato zhoubná nemoc šíří se jediné vešmi, když zavedeny byly účinné metody odvšivení, pak pozbyla vůbec svého nebezpečného rázu.

Uvádím ještě ze statistické tabulky početní poměr některých nakažlivých nemocí:

Za čtyři roky války onemocnělo z celkového počtu vojska

skvrnivkou	0.64‰
cholerou	0.72‰
tyfem	7.9‰
úplavici	12.0‰
malarií	15.96‰

Čtenáře budou také zajímati cifry, znázorňující zhoubné řádění chřipky, která se rozšířila v roce 1918 a zachvátila nejen příslušníky armád, nýbrž i nejširší vrstvy obyvatelstva. Na Spojené státy Severní Ameriky připadá 450.000 úmrtí, v Evropě se počítá 2.600.000; z toho připadá na Španělsko 140.450, na Anglii 151.446, na Škotsko 17.575, na Holandsko 36.317. Stejně procentuální poměry možno předpokládati též v jiných státech.

Dr. Vinář.

Glt. Friedrich von Friedeburg: **Karpathen- und Dnjesterschlacht 1915.** Oldenburg i. O. (Berlin 1924; 2. vydání; 165 str., 3 náčrtů, 5 map, 20 obrazů. — Cena váz. 8 zl. marek.

9. svazek „**Schlachten des Weltkrieges.**“

Bitva u Limanov-Lapaňova na počátku prosince 1914 zarazila postup Rusů přes Karpaty. Conradovým dalším úsilím bylo vyprostiti Przemysl z obležení a mocným útokem přes karpatský hřbet přiměti též Rumunsko, aby vstoupilo do řad centrálních mocností. V řadách německé „jižní armády“, jejímž velitelem byl generál Linsingen, účastnil se těchto operací též kombinovaný sbor bavorského generála hraběte Bothmera (3. gardová

pěší divise, 1. pěší divise a 38. honvédská divise). Autor, tehdejší velitel 3. gardové divise, líčí operace Bothmerova sboru: boj o vrch Zvininu (v lednu a dubnu) sev. od Munkačeva a boje v Haliči (bitva na Stryji, na Dněstru, operace až k Złote Lipě (od dubna do července 1915). Byly to skutečně neobyčejné úspěchy, kterých si Bothmerův sbor dobyl, máme-li zřetel na tuhou zimu v r. 1915 a na okolnost, že německá vojska nebyla pro boj ve vysokých horách vycvičena. —

—Xy—